

Неконвенционалните методи на лечение като част от холистичния подход в мениджмънта на хроничната инвалидизираща болест

Unconventional Methods of Treatment as a Part of the Holistic Approach in the Management of the Chronic Invalidizing Disease

П. Манчева, Я. Шивачев

УС по рехабилитация и Университетски център по източна медицина на Медицински университет - Варна

P. Mancheva, Y. Shivachev

Rehabilitation training centre and university centre of east medicine at the medical university of varna

Резюме: Нарастването на хронично полиморбидно болните пациенти определено се свързва с напредъка на конвенционалната медицина и увеличаване на преживяемостта. Това поставя множество предизвикателства пред традиционните методи на лечение, които несъмнено имат своето място в остриите и декомпенсирани стадии на заболяването. Дългият живот с полиморбидно хронично състояние води до инвалидност и ниско качество на живот. Пациентите са принудени да се обърнат и да потърсят други средства, които да спомогнат за връщането им към активен и самостоятелен живот. В лицето на неконвенционалната терапия те намират широк набор от методи за цялостно въздействие върху трите компонента на здравето, при това с незначителни и бързопреходни странични явления. Очакванията на гражданите и обществото в следващите години неизбежно ще бъдат обърнати към неконвенционалните методи на лечение като една възможност за подобряване на холистичното здраве. Българското законодателство задължава някои от неконвенционалните методи на холистичната терапия да се практикуват само от лекари, преминали обучение и придобили правоспособност за тяхното приложение. Изследванията показват, че е необходимо спешно да се преработи наредбата с оглед адаптирането ѝ към последните промени в Закона за здравето, за да се посрещнат потребностите на хронично болните пациенти.

Ключови думи: холистичен подход, хронична болест, инвалидност, източна медицина

Abstract: The growing number of chronically polymorbid ill patients is definitely connected with the progress of conventional medicine and the increase in life expectancy. This poses a lot of challenges in front of traditional methods of treatment, which undoubtedly play a part in the acute and decompensated phases of a disease. The long life with a chronically polymorbid state leads to disability and low quality of life. The patients are forced to face and search other ways which can contribute to their return into active and independent life. With the help of unconventional therapy they find a wide range of methods for complete influence upon the three components of health yet with insignificant and short-lasting side effects. The expectations of citizens and society in the next years are going to direct inevitably towards unconventional methods of treatment as an opportunity to improve holistic health. The Bulgarian legislation obliges some of the unconventional methods in holistic therapy to be practised only by doctors who have passed training and acquired qualification for their use. The research show that it is necessary the regulation to be revised urgently regarding its adaptation to the latest changes in the Law of Health in order to face the needs of chronically ill patients.

Keywords: holistic approach, chronic disease, disability, East medicine

Въведение

Системният и цялостен подход към лечението на болестта е основният принцип на холистичната медицина в трите взаимосвързани аспекта на здравето – физически, психическо-емоцио-

нален и социален. При този подход се лекуват не само симптомите, не само се търси и лекува причината, а нещо повече – работи се за предотвратяване възникването на болестта, като се прави профилактика и промоция на здравето [2]. Това е така, защото философията на холис-

тичната медицина разглежда физиологичните системи на организма като едно взаимосвързано цяло, което в нормално състояние е „балансирано“ при здраве и „разбалансирано“ – при болест. Прилагането на холистичния подход при един симптом повлиява и останалите оплаквания на пациента, поради индиректно подобряване на функцията на нервната, ендокринната, лимфната и имунната система на организма. Редица автори считат, че дори не е толкова важно откъде започва намесата за балансиране на системата, защото тя е едно неразделно цяло [6].

Безспорно съвременната конвенционална медицина бележи напредък, но нито фармакотерапията, нито хирургията като самостоятелно приложение са в състояние да подобрят качеството на живот. Те са акцентирани към болестта, което ги прави незаменими методи при спешни и животозастрашаващи заболявания, но за поддържане на здравето, предотвратяване на заболяването, лекуването на хронични заболявания, справяне със стресови ситуации и адаптиране на организма холистичната медицина остава единственият верен подход, изпитан и доказал себе си във времето.

Проблемът за цялостното лечение на хронично болния човек става все по-актуален поради изменението на възрастовата структура на населението в посока стареене и хронична полиморбидност [4]. От 1950 г. относителният дял на хората над 65 г. възраст в населението на икономически развитите страни се удвоява и съставлява 13 – 14%, а до 2020 г. се очаква да достигне 20%. Очаква се към 2050 г. всяко трето лице да е на 65 и повече години и само един на всеки двама българи да е със запазени способности за полагане на труд. Тази тревожна тенденция изостря темата не само за последствията от хроничната инвалидизираща болест, но и за негативните промени във всички области от качеството на живота – телесна, психологична, социални отношения и среда [7]. Нарастването на дела на социалнозначимите и на хроничните заболявания, от друга страна, изисква готовност на националната здравна система за осигуряване на конвенционални и неконвенционални терапии за гражданите от всички възрасти.

Същност

Първите съхранени източници от древността за холистичните системи на лечение произхождат от Китай, Индия и Тибет. Още през четвърти век пр.н.е. Сократ изказва становището, че лечението само на една част от тялото не дава положителни резултати. Хипократ е смятал, че факторите, допринасящи за здравето – климат, хранене, емоции и чистота на околната среда, следва да се прилагат комплексно, за да се излекува болният човек. В следващите столетия редица учени правят опити да развенчаят холистичния подход, но откриват, че резултатите само потвърждават този принцип, както например ефекта на лечебните растения. Още от 2000-та година някои здравноосигурителни компании в САЩ предлагат пакети, включващи неконвенционални методи за повлияване на здравето.

В Р България, съгласно чл. 166, ал. 1 от Закона за здравето и Наредба №7, като „неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве“ са приемат методите, чието изучаване не е включено в учебните програми на висшите медицински училища. [3, 5]. Тяхното прилагане е разрешено, ако цели постигане на благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве. В български условия неконвенционални методи за благоприятно повлияване на здравето на човека може легитимно да се прилагат от лица със завършени най-малко два семестъра по анатомия и физиология – в медицински факултет към легитимен университет в страната, регистрирани в Регионалния център по здравеопазване [5]. Българското законодателство задължава някои от неконвенционалните методи на холистичната терапия да се практикуват само от лекари, преминали обучение и придобили правоспособност за тяхното приложение. Изследванията показват, че е необходимо спешно да се пре работи Наредбата с оглед адаптирането ѝ към последните промени в Закона за здравето [1]. Възможностите на основните неконвенционални методи като част от холистичното лечение могат да се подредят в дълъг и неизчерпаем списък:

- ◆ Рефлексотерапия, су-джок, шиаци, масаж;
- ◆ Рейки;
- ◆ Цветотерапия, арт-терапия;

- ◆ Минералотерапия, металотерапия;
- ◆ Ароматерапия;
- ◆ Звукотерапия чрез мантри, музика;
- ◆ Хидротерапия, сауна, калолечение;
- ◆ Йомейхо, мануална терапия;
- ◆ Хипноза, утвърждения, визуализации, работа със сънища;
- ◆ Акупунктура, акупресура, вендузолечение, моксиотерапия;
- ◆ Гладолечение, хидроколонтотерапия;
- ◆ Вегетариански начин на хранене. Диети по съвместимо хранене, спрямо кръвни групи, макробиотични диети;
- ◆ Фитотерапия;
- ◆ Фармакотерапия;
- ◆ Лечение с цветя по Бах;
- ◆ Хомеопатия;
- ◆ Йога, медитация, мудри (даоски лечебни жестове);
- ◆ Тай` дзи` цюан и др. бойни изкуства, ци`гун;
- ◆ Танци, плуване, пилатес;
- ◆ Пранаяма (дихателни техники);
- ◆ и много други методи за лечение и усъвършенстване на тялото и духа.

Същественото предимство на неконвенционалните методи, използвани в холистичния подход за лекуване, е почти пълната липса на странични ефекти. Едно от възможните странични явления е „лечебна криза“, свързана с адаптирането на организма към новия начин на живот, промяната на който е задължителна за ефективност на терапията. Бързопреходни

оплаквания като повишена чувствителност към шум и други дразнения, гадене, главоболие и др., не изискват допълнителна терапия и се приемат като сигурен признак за прогрес в лечението на хроничната болест. Тези особености дават перспектива за повишаване на интереса от страна на пациентите, особено при тези, при които конвенционалната медицина е изчерпала своите възможности, а това от своя страна налага изясняване на компетенциите на медицинските и немедицински специалисти и тяхното обучение в неконвенционални методи на лечение.

Заклучение

Холистичната медицина цели цялостното излекуване на индивида, поради което налага консултирането на болния човек с повече от един специалист, за да се осигури внимание за всеки аспект и да се постигне желаното състояние на пълно физическо, душевно и социално благополучие, което според Световната здравна организация е „здравето“. Никое отделно медицинско течение не може да твърди, че знае цялата истина, но чрез съпоставяне и обединяване на усилията би могло да се постигне много. Очакванията на гражданите и обществото в следващите години неизбежно ще бъдат обърнати към неконвенционалните методи на лечение като една възможност за подобряване на тяхното холистично здраве.

Библиография:

1. Балабанска-Янева, И., Н. Тодорова. Съвременното българско неконвенционално здравеопазване. Социална медицина, 2015, 1, 21-23.
2. Джиганска, Т., П. Маринова, П. Добрилова. Холистичният подход в медицината. Асклепий, 2016, 1-2: 148-151.
3. Закон за здравето. Държавен вестник (официално издание на Народното събрание), бр. 70/10.08.2004, в сила от 01.01.2005/посл. изм. ДВ бр. 9/03.02.2015.
4. Манчева, П., Н., Събев. Полиморбидният хронично болен и проблемите на инвалидността. Социална медицина, 2015, 1(1): 19-21.
5. Наредба №7 от 1 март 2005 г. за изискванията към дейността на лицата, които упражняват неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве. Изд. Министерството на здравеопазването, обн. ДВ. бр. 22/15.03. 2005, посл. изм. ДВ. бр. 24/31.03.2009.
6. Шакола, В., Н. Димитров, Н. Пировски, И. Матюгин. Грип, простуда и китайска медицина. Практическо ръководство, Изд. „Контраст“, Ст. Загора, 2010.
7. Vankova, D., P., Mancheva. Quality of life of individuals with disabilities – concepts and concerns. Scripta Scientifica Salutis Publicae, 2015, 1(1): 36- 44.

Адрес за кореспонденция:
 Доц. д-р П. Манчева, д.м. и магистър по право
 Ръководител УС по рехабилитация и
 Център по източна медицина
 гр. Варна, бул. Цар освободител №84
 e-mail: p_mancheva@abv.bg
